

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fiecare apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oară
6 cr., a treia oară 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.
Tot ce privesce foie
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul V.

Blaș 23 Martiu 1895.

Numărul 12.

O reuniune importantă.

Dintre toate întreprinderile românești mai recente însemnătatea cea mai mare trebuie să o atribuim reuniunii de consum din Blaș.

Am fost și suntem de convingere, că emancipare și libertate politică nu se poate ajunge fără emancipare precedentă pe teren economic. Independența materială asigură independența spirituală și morală, și dacă poporul nostru atâta vreme a rămas istovit și fără a fi băgat în seamă, este, că a fost serac, lipit de pământ și subjugat la stăpân străin.

Har Domnului! vremurile s'au mai schimbat, și asocierile financiare au pus în lucrare capitalul românesc, și adăbia mai poate fi cas, ca vre-un Român să fie silit a recurge pentru credit de ban la străin. Cu un cuvânt pe terenul creditelor personale ne-am fi emancipat.

Sunt înse alte terene și încă foarte multe, pe cari abia am făcut ceva ori chiar nimic.

Pe teren economic p. es. abia avem o reuniune, reuniunea de agricultură din Sibiu, care desvâltă o activitate foarte binefăcătoare. Ce e drept, exemplul Sibiienilor l-au mai imitat și ai noștri din Blaș, dar statutele reuniunii române agricole din comitatul Albei inferioare cu centrul Blaș zac deja de doi ani la ministrul de interne, fără ca să se îndure a le aproba ori a le respinge.

De tot părăsit a rămas înse terenul comercial. Au fost și sunt și astăzi firme românești private, dar sunt foarte puține și de și mai puțină însemnătate. Asociare înse de natură comercială cu caracter românesc nu a existat. Și totuși dintre toate asocierile cele mai însemnate pentru noi Români ar fi tocmai asocierile de natură comercială.

Dintre toate terenurile, pe cari subjugati suntem străinilor, tocmai terenul comercial este cel mai însemnat. Pe nici un alt teren nu atîrnăm așa de mult dela străini, ca tocmai pe terenul acesta. Nu putem să ne acoperim lipsele de câte un crucer, fără a recurge la străin.

Acest motiv, — emanciparea pe teren comercial, — a dat naștere reuniunii de consum din Blaș.

De trei ani se luptă această reuniune pentru existență. Și cu toate că toți neguțătorii din Blaș s'au conjurat împotriva ei, făcându-i cea mai grozavă concurență și denunțându-o pe la firmele din țară și străinătate, cu toate că tocmai omenii de ai noștri încă vreună o nimicescă hulindu-o, calumniându-o, cum a făcut și un trădător în „Dreptatea“, reuniunea își continuă activitatea și a reușit a reduce prețurile dela toate mărfurile și din toate prăvăliile cu cel puțin 10%.

Și dacă succesele financiare ale reuniunii nu sunt tocmai așa de splendide, cum sunt la unele bănci, vina o poartă

capitalul cel prea mic. Jurul Blașului și esigintele lui sunt atât de mari, încât trebuie cel puțin un capital de 30 mii floreni pentru a le mulțami cât de cât. Tocmai de aceea reuniunea de consum a și decis în adunarea sa generală a ridica capitalul său de fondare și spre acest scop a și hotărât, să esmită o invitare și către publicul românesc din țară rugându-l a contribui la urcarea capitalului.

Decisiunea acésta ne-a făcut, să scriem aceste șire, ca să arătăm importanța supremă a acestei reuniuni. Ea e merită, să fie, cum a fost odată „Albina“, mama întreprinderilor comerciale românești și astfel basa emancipării noastre comerciale.

Nu ne indoim, că publicul românesc va pricepe însemnătatea acestei reuniuni și va grăbi întru ajutorarea ei. Reuniunea și în anii aceștia trecuți a împărțit totdeauna câte 5% după capitalul vărsat. Deci banii sunt bine elocați tocmai ca și la o cassă de păstrare. Prin urmare ar fi un păcat dela ori și cine, dacă nu ar grăbi, putend să o facă, a subscrie acții de ale consumului, de oreci subscriind face și o bună elocare de bani și în rîndul al doilea contribuie la o mărétă întreprindere națională, merită a fi pétra fundamentală a edificiului independenței noastre naționale pe terenul comercial și după aceea mijlocit și pe terenul politic.

Feuilleton.

Despre folosirea graiului.

Scumpă Ilenă!

Așa dară ai fi trecut norocosă printre primejdiiile balului celui dintăiu? Îmi scriai mai înainte, că te temi de asfel de petreceri, și-mi pare bine, că-mi promiși și acum din nou, că nu vei lăpăda temerea acésta nici odată. Ai totă dreptatea, când asameni balurile cu vrtejurile de apă. Dar n'ai ce să te faci, trebuie să cercetezi și baluri. Societatea e o tirană, ea nu scie de cruțare, când e vorba de împlinirea pretențiilor ei.

Acum prin balul acela ești introdusă în societate și te rogi de mine, să-ți dau povețe, cum să te porți, când ajungi din când în când în întruniiri sociale. Eu bucuos și-le dau. Îmi cade foarte bine, că nutresc atâta încredere chiar față cu mine. Vești, Ilenuțo dragă, și eu eram ca tine, și fie libertăta mamă-ta vedându-mă lipsită de povățuirea cea plină de dragoste, cu care-și povățuiesc mama pe ficia sa, mi-a fost o prietină bună. Și dacă eu îți dau povețe, să scii, că eu fac le-am primit toate dela mamă-ta.

Așa dară nemțita voastră societate a șoptit, că tu ai fi un Backsch drăgălaș? Nu voiți, să te fac încredută, când conced și eu, că ești drăgălaș. Din contră doresc, ca tu și de aci încolo să fii tot drăgălaș păzindu-ți podoba cea adevărată, podoba acelor virtuți, cari cuceresc inimile omenilor de bine, ér celor răi le inspiră respect.

Nu mă unesc înse de locu cu cealaltă numire, și nu mă pot mira de ajuns, cum de tu ai primit-o de bună. Tu și numirea de pesce? Răspunde tu, dacă ve potriviti la oialtă azîndouă. Dór pescele tace, ér despre tine numai aceea nu se pôte dice, că ai tăcé tăcerea pescelui.

Cu toate acestea mă bucur, că tu amintindu-mi numirea aceea mi-ai dat punctul de mănecare pentru povețele, pe cari voiți să și-le dau de astă dată.

Omenii, pe cum bine scii, ne aruncă nouă femeilor adese ori în față învinuirea, că noi femeile grăim des și multe, ba ei în obrăznicia lor merg așa de departe, cât dic, că noi nici nu am puté, să tăcem.

Risul și vorbital răsfatat al domișorei tinere omenii de societate une ori din curtoasie îl adă drăgălaș și plăcut, ba îl asemănă une ori chiar și cu ciripitul unei păsăruici. Dar

tot acei omenii în scurtă vreme dau la o parte concipiarea acésta poetică și aplică păsăruicii ciripitoare numirea de gură spartă. Acésta încă trecă, dar nu va trece multă vreme, și ei ajung cu tesaurul lor lexical până la numirea de gură rea, și numirea acésta însuflă deja îngrijire. Nu totdeauna e îndreptățită numirea asta, dar în casurile cele mai multe este ceva în lucru, că de unde nu este foc, nici fum nu iese. Nici nu e bine a grăi mult și multe.

Nu voiți să te ostîndesc la aceea, ca tu să nu grăesci de loc, dar pot să te încredințez, că despre femeia aceea, carea însă-și graesce mult, despre aceea se și graesce mult, și dacă se dice, că femeia cea mai bună este aceea, despre care se graesce mai puțin, asta cu atât mai virtos se pôte dice despre o domnișoră tină. Ea să se desvâlte întru ascuns asemenea viorelei modeste și în acest chip să fie spre bucurie lui Dumnezeu și omenilor.

Graiul e un dar ceresc și sublim, unul din darurile acelea, prin cari și cu ajutoriul cărora omul se înalță preste celealalte zidiri ale lui Dumnezeu. Printr'nsul ajunge omul la cunoștința celui Prealalt, printr'nsul cunoșce omul înțelepciunea lui Dumnezeu, prin-

Pe o nație sêracă nu o bagă nime în samă. Și fără de comerț vom fi totdeauna pilugi și amăriți.

Alegerea de deputat în Nyitra s'a s'vârșit Mercuri în 20 a. c. Concursul alegătorilor a fost foarte mare. Cu toate acestea s'au dat numai 1228 de voturi, dintre cari secretarul de stat Latkóczy Imre a primit 930, érá candidatul partidului poporal c. Zichy János numai 274. Cam o mie de alegători de ai partidului poporal au fost împedcați cu tot felul de apucături și în chipul cel mai teroric dela deprinderea dreptului electoral.

Presa întrégă, până și cea guvernamentală, este indignată asupra acestei parodiări a dreptului electoral. „Budapesti Hir-lap” întrébă: „Ce vre guvernul? Pasivitate ori revoluție?”

Partidul poporal și auctoritatea bisericăscă. — Liberalismul, în serviciul căruia stau toate partidele parlamentului magiar, s'a îndreptat cu furie asupra noului partid poporal, singurul partid, care oferesce sperare întemeiată, că va să aplice în politică morală creștină. Liberalismul nu e alegătoriu în armele de luptă. Așa a recurs și acum la o minciună. Toate foile liberale urguiesc și jidovesci au trimbițat în lume, că Pontificele Leo XIII și primatele Vaszary desapróbă mișcarea partidului poporal și nu vor să nutrescă mișcarea acésta, ci stau departe de ea. Ba ele și-au exprimat chiar și sperarea, că Sfinția Sa va mâna apa pe mórâlor și va desaproba înaintea lumii întregi mișcarea politică a catolicilor din Ungaria ca o mișcare, ce nu se unesce cu religia creștină.

O epistolă a Sfinției Sale din 6 Martie îndreptată către contele Zichy Nándor dá liberalismul de gol. În epistola aceea Sfinția Sa scrie între altele: „Forțe tare ne-a durut, că cauza catolicismului, carea la voi de pe timpul sfintului rege Ștefan a înflorit statornic, acum a fost atacată, și s'a dat asupra ei năvală într'un chip, cât ea a ajuns în pericol. Și de aceea conform datorinței ofi-

ciului nostru apostolesc ne-am silit cu toate mijlocele într'acolo, ca inimile unguilor să se însuflețescă spre apărarea sîntei religii catolice. Dorim, să vă dăm în public lauda aceea, că foarte mulți dintre voi au corăspuns bucuroși silințelor noastre; ne bucurăm deosebit de aceea, că s'a născut asocierea cea nouă a catolicilor spre a apăra în parlament drepturile bisericii și gloria religioasă a Ungariei, și după ce conducerea acestei asociații s'a încredințat ție și nobilului Nicolău Mauritiu Esztherházy, la acésta vă manifestăm felicitările noastre cele mai intime, de órece ne încredem deplin, că sub conducerea voastră se va implini cu prisosință sperarea, ce o nutrim despre silința zelosă a catolicilor.” Cu o cale împărtășesce Sfinția Sa binecuvîntarea apostolică întregii mișcări a partidului poporal.

Tot asemenea au pățit-o liberalii și cu primatele Vaszary. Parochul Molnár János din Komárom a fost menit, să fie directorul oficiului central, pe carele și-l-a aranjat partidul poporal în Budapesta. Primatele și-a dat la asta consimțemintul. Fiind orașul Komárom patron al parochiei lui Molnár János, acum se apucă reprezentanța orașului și scrie primatului, să dispună parochului Molnár, ca să se rentórcă la parochie, că la din contră nu i-se va estrada beneficiul din partea orașului. La scrisórea asta primatele a dat rezoluție negativă scriind între altele:

„Veți binevoi a vedé din acestea cu înțelepciune, că atât censurarea motivului, cât și darea concesiunii pe basa lui este dreptul exclusiv al episcopului. — La enunțarea aceea a onoratului magistrat, că „nu s'ar privi de obligat la estradarea beneficiului”, observ cu respect, că venitul parochial se cade pentru împlinirea agendelor parochiale, și pe cum este obligat nobilul oraș a-l asigna, dacă în cas de vacanță a parochiei episcopul dispune administrator, întocmai așa este obligat la acésta în absența parochului, dacă s'au făcut dispoziții cu privire la împlinirea agendelor parochiale. Și în cazul acesta s'au făcut!”

tr'insul cuprinde el rezultatele sciințelor și cercetărilor și-și câștigă comorile cunoscințelor și arților. Fără de grai nu există revelațiune, nici învățatură. Printr'insul omul descopere altora cugetele și hotărârile sale. Fără de darul graiului mi-se pare, că omul ar trebui să înceteze de a mai fi ființă spirituală zidită după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Nu este înse nici un singur dar, care l-a primit omul dela Dumnezeu și de care omul să nu pótă și abusa. Și dacă omul abuzază de darul graiului, darul acesta se face fâțarnic și aleșitoriu, se face vrășmașul cel mai înfricoșat al sufletului. Prin darul graiului perd ómeni nespun de mulți calea cea drăptă, cad în greșelă și în perire și se cufundă mai adânc decât ori care altă zidire din lumea vizibilă, căci animalul nu pótă să păcătuescă.

O, cât de mult deplâng ómenii în casuri de acestea pângăritul dar al graiului!

Cuvîntul e exprimarea esternă a cugetului. De aceea modul de a grai este caracteristic pentru fiesce care om. „Grăesce, ca să te ved!” a dîs Socrate unui străin. Voia să dică: Din modul, în care grăesci, pot eu să cunosc și să ved internul tău!

Dar nu toți ómenii sunt înțelepți ca Socrate, și de aceea nu e bine, ca omul să spună lumii întregi, cum e internul său. Ce vom dice mai ales despre o femeie ori despre o fată, carea pótă internul său, inima sa pururea pe limbă?

Dă-ți silință cât de puținică, să bagî de samă la conversarea ómenilor, și te vei uimi vedénd, că ea aprópe totdeauna e foarte nefolositoare și deșertă, ba une ori e chiar păcătósă. Întocmai pe cum róta se învîrte în jurul osiei sale, întocmai așa se învîrte și conversarea acésta aprópe totdeauna în jurul aceluiași cuprins: mai întâiu vremea, apoi ajunge la rînd moda, apoi noutățile cele mai prospete, apoi fidantările cele mai de pe urmă și nesecatul isvor al tânguirilor asupra serviciilor, și în sfârșit — în sfârșit viața și purtarea deapropelui. Trebuie să mărturisesc cu multă părere de rău, că mai ales societățile femeilor, așa numitele întruniri intime, sunt cercurile, în cari răsună temele acestea de conversație în toate variațiunile posibile. Asta se numesce flecărie, și flecăria asta e pentru suflet o bôlă cu mult mai epidemică, mai molipsitoare și mai primejdiosă decât ciuma ori colera pentru trup. Din bólele acestea trupesci mai pótă să și scape omul câte odată, dar din bóla aceea a sufletului nici odată.

Începutul îl fac întrunirile acelea cu criticarea vre unei slăbiciuni mici a deapropelui și sfârșesc cu calumniarea lui, ori mai bine dîs nu sfârșesc de loc, căci vițul acesta urît se continuă. Să nu se escuse óre cine cu aceea, că doră și alții fac tot asemenea. Năvală asupra onorii deapropelui n'ar trebui să se dea nici odată între ómeni de manierî bune și cu atât mai puțin între creștini.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Primatele Vaszary a convocat Marți episcopatul catolic la o conferință spre a se consulta asupra atitudinii de observat cu ocasiunea desbaterii în casa magnaților a reformelor bisericești restante. Dintre arhieriei nostri numai I. P. S. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apsa a luat parte la conferință. Conclusele aduse de înalții prelați nu se dau publicității, nu ne îndoinim înse, că acelea numai folositoare pentru biserică pot să fie.

Roma.

În Consistoriul papal din 18 a. c. Sfinția Sa a ținut o alocuțiune mai lungă ocupându-se de reformele bisericești din Ungaria și în special accentuând, că episcopatul și catolicii cei adevărați și-au dat silința, să împedee introducerea căsătoriei civile, dară în corpurile legiuitoare au învins aceia, cari voesc a profana moravurile și a împinge Ungaria în pericolul inovațiilor. Tot în acest consistoriu s'a întimplat și preconisarea I. P. S. Mitropolitului nostru Dr. Victor Mihályi, pe cum și a altor mitropoliți și episcopi.

Franța.

Zelosul abate Garnier a înființat un nou partid politic cu devisa: „Religiunea, familia, patria și averea.” Numirea partidului va fi „Union nationale.” Principiile conducătoare în organizarea partidului vor fi cele recomandate catolicilor de către Papa Leo XIII, dară vor fi interpretate așa, cât să nu înstrăineze nici pe cei ce în urma lipsei de educațiune religioasă nu cunosc influința sa litară a religiunii.

La conferința convocată pentru constituirea noului partid au luat parte și au promis abatelui Garnier concursul său aprópe toți sociologii creștini distinși, pe cum e părintele Lemois și alții. Dorim,

Să punem cazul, că tu te afii într-o întrunire socială. Un membru al întrunirii amintesce numele óre unui cunoscut. Atunci se întimplă întocmai așa, ca în nopțile calde de vară, când brósclele își aranjază întrunirile sociale. Mai întâiu e liniște, și nu se aude nici un glas. Atunci deodată răsună glasul cel adânc al capului republicii, și acest solum îndată trece în tutti, întreg corul brósclelor începe și continuă în același ton dur, până când presidentul republicii intonează acordul final.

Un astfel de president al republicii bróscesce se afii totdeauna în chip de om, fie în persóna dómnei casei, fie în a altei dómne, a cărei vadă e hotărîtoare pentru purtarea adunării întregi. Un cuvînt, un gest al ei exprimă o judecată nefavorabilă, disgratiósă. Acesta e ocăcătul, cu care se signalisază începutul concertului. Îndată ține întrégă cău óspeților a fi de datorința ei ori a-i fi fertat, să ocăcăesce și ea exprimându-și disgratiya față cu respectiva persónă.

Flecăritorii totdeauna sunt caracter lipsite de gingășie și de consciință. Ei chin și nenorocirea deapropelui o află de ridicol ori o privesc cel puțin de o pepépsă meritată, carea a fost provocată prin vre o vină a nenorocitului, și ei cêrcă cu necruțare ordinari să afe vina aceea.

Nu te mira de asta. A asupra și a ostudi pe hoțul de păgubaș este unul din

ca acțiunea catolicilor francesi să fie încoronată de succes spre a elibera această nobilă națiune de sub despotismul Panamistilor și a francmasonilor.

Revista politică.

Afaceri interne.

În ședința de Luni a dietei s'a primit mai multe proiecte de legi mai de puțină importanță. Raportul comisiunii de imunitate a propus, să se suspendeze dreptul de imunitate al deputaților Holló și Bartha, acuși pentru delict de presă. Anume acești doi deputați au scris în „Magyarország“, că ziarul „Pesti Napló“, care a devenit proprietatea firmei „Haas und Deutsch“, a fost mituit de guvern, de ôrece altcum nu se putea explica prefacerea lui de odată din opozițional în guvernamental. Debaterea a fost foarte agitată. Punându-se cestiunea la vot s'a primit propunerea referentului. Asemenea s'a mai suspendat dreptul de imunitate și a altor 7 deputați acuși unii pentru duel și vătămărire de onoare, era alții pentru alte delict. Hortoványi de nouă a interpellat asupra terorismului, ce se face în Neutra asupra alegătorilor în favorul candidatului guvernamental, așteptând răspuns urgent dela ministru.

În ședința de Marți a dietei ministrul de interne Perczel a răspuns la interpellările lui Hortoványi cu privire la abuzurile organelor administrative în alegerea dela Neutra. Ministrul pe baza informațiunii primite dela vice-comitele comitatului Neutra dice, că recuirarea miliției a fost de lipsă din cauza terorismului partidului poporal. Soldați nu au fost încuartați numai la aderenți de al partidului poporal, ci și la alți cetățeni. Ministrul încă dorește, ca alegerea să fie liberă. Interpelantele Hortoványi nu e mulțumit cu răspunsul ministrului, făcut după raportul tendențios al vice-comitelui, care s'a lăudat, că și de ar

avé contele Zichy cu 600 de voturi mai multe decât candidatul guvernului, tot nu va ieși deputat. Majoritatea camerei a luat spre cunoscință răspunsul ministrului.

Casa magnaților și-a reinceput ședințele Mercuri.

Prima ședință, în care s'a debătut și primit budgetul pe 1895, a fost bine cercetată. Episcopatul era de față în număr aproape complet. După ce s'a citit raportul comisiunii budgetare, a luat cuvântul contele Zay Miklós, atrăgând atențiunea guvernului asupra crizei economice, care este mai urgentă decât reformele bisericesci. Oratorul a fost totdeauna contra acestor reforme și nu dorește executarea lor. Sanarea relor agrare au urgitat-o și conții Szerényi Béla și Széchényi Inre. Contele Esztherházy Miklós Móricz arată, că toate legile aduse de partidul liberal țintesc la a desvolta tot mai tare omnipotența statului. La întărirea acestei omnipotențe țintesc și reformele bisericesci, cari deja de doi ani țin în ferbere țara întrégă. Dară s'a pornit în țară o puternică mișcare, care are de scop revederea legilor vătămătoare pentru religie și biserică. S'a înființat partidul poporal, nu cu scopul de a ataca pe cel de altă religie, ci spre a-și apăra religiea proprie. Acest partid, care nu vre, să scie de suspiționările și batjocurile contrarilor, a luat în programul său și vindecarea miserilor sociale, pe cari guvernul ocupat cu reformele bisericesci le neglece.

Ministrul Wlassics dice, că partidul liberal nu luptă pentru suveranitatea statului, reformele bisericesci nu vătămă religiea, politica de confesionalitate o află de periculoasă. Contra politicii bisericesci a guvernului și pentru apărarea partidului a mai vorbit contele Zichy Nándor.

Joi s'a debătut în casa magnaților proiectul de lege depre libertatea religioasă. Episcopatul catolic a fost întreg de față cu excepțiunea episcopului Dulán-

szky, care e morbos. Contra proiectului au vorbit episcopul Desseffy în numele episcopatului, contele Zay și br. Vécsey, era pentru proiect Beöthy Zs., ministrul Wlassics și contele Keglevich István. Punându-se cestiunea la vot, s'a ivit diferențe între însemnările notarilor cu privire la numărul voturilor, și astfel a rămas să se facă în ședința din 22 a c. votare nouă.

Germânia.

La dezbaterea proiectului de lege despre partidele subversive în comisiune un deputat din Centru a propus, ca să fie aspru pedepsiți, cei ce se exprimă în mod insultătoriu despre Dumnezeu, despre religie, nemurirea sufletului, sacramentul căsătoriei și preste tot despre lucrurile religioase. Propunerea a fost respinsă în comisiune cu o majoritate neînsemnată. Diarele liberale din incidentul acesta au atacat partidul Centrului pentru propunerea lui dicând, că prin aceea se suprimă libertatea cugetării, se împedecă progresul și se aruncă Germania în cel mai mare întunec medieval. La impunările liberalilor cu dreptul răspunde un ziar catolic, că liberalismul înădușe libertatea conștiinței și a cugetării recurgând la mijloce violente spre acesta. Exemplu e Kulturkampf-ul provocat de Bismarck, când pentru libertatea conștiinței au fost aruncați în carcer arhiepiscopul de Gnesen și Posen Ledochowski, (care după 2 ani de carcer a fost esilat,) Melcher arhiepiscopul de Colonia, episcopii Eberhard din Trier, Martin din Paderborn și Brickmann din Münster, episcopii consacrați Janiserki din Posen și Cibichorski din Gnesen, și pe lângă aceștia 241 preoți, 136 jurnaliști și publiciști catolici; s'au făcut în 74 locuri perchisițiunii domiciliare, au fost espulsați din imperiu 103 bărbați catolici și s'au desființat 55 reuniuni catolice. Faptele acestea s'au întâmplat toate între aplausele liberalilor și ale presei lor, și

mijlocele cele mai de frunte, prin cari poți să dobîndesci aprobarea lumii.

Onoarea și bunul nume al deapropelui e nimica în ochii flecăritorilor. Ei îi despăie mai rău decât hoții. De hoși poți să te păzesci, ér calumniatorii dimpotrivă se par a ne fi de tot binevoitori și se apropie cu prietenie de noi, pe când ei pôte că au și început, să subsape pământul, pe care stăm noi fără de a ne gândi la nici un rău, ce ar pnté să vină asupra noastră.

Fătarnicia e sôța aproape nedespărțită a flecării ori cel puțin urmarea ei firescă. Dôr fătarnicia are să ascundă adevăratul caracter al vrășmașului. Defectele și greșelele deapropelui fac flecăritorilor bucurie mare. Ei nici nu se sfîesc a privi la ele cu sticlă măritore și a născoci încă și alte defecte, și le mânjesc apoi pe caracterul deapropelui, pentru ca acesta să servescă de sfundul acela întunecat, de care flecăritoriul are lipsă, pentru ca chipul lui în icôna societății întregi să apară în lumină cât se pôte de favorabilă.

Așa dară dacă voesci să scii, cum ai să folosesci în societate darul graiului, étă ț-o spun: Nu grăi rele despre nici un om, dacă nu scii sigur relele acelea, ér dacă le scii sigur, atunci te întrebă: Pentru ce să le spun?

Se dau împrejurări, prin cari un om, care implinesce o faptă bună, ba chiar nobilă, cu toate acestea cade în prepusul faptei rele

ori în al nedreptății, fără ca să-și pôtă dovedi nevinovăția.

De multe ori au fost prinși și osîndiți ca nisce criminali ômeni de totului tot nevinovați. La ani după aceea a ieșit adevărul la ivelă, dar cine ar pnté să repareze durerea, amărăciunea, rușinea și toate celelalte nefericiri, cari s'au descărcat preste cel proscris pe nedreptul și preste familia lui? Și câți ômeni astfel prosciați pe nedreptul nu au trebuit să móră nedesvinovați?

Calumnia a aruncat în temniță bărbați de cei mai meritați, bărbați, cari nu purtau nici o vină afară de vina aceea, că prin meritele sale se înalță de-asupra celorlalți. Calumnia persecutază adecă mai ales pe ômenii cei mai buni și mai nobili. Ai numai să voesci ori să faci un lucru bun, și vei vedé, că îndată ți-se vor găsi vrășmași, și vrășmașii ței cei mai siguri îți vor fi aceia, pe cari i-ai împărțit în binefaceri tale.

Socrate a primit odată dela ôre cine o epistolă de ocară. După ce a citit-o, s'a întrebat pe sine însuși: „Când am făcut ôre acestui om vre un bine?”

Să scii, că virtutea e ca acul de magnet. Pe cum acesta atrage ferul, așa atrage și aceea ura celor răi. Să scii mai departe, că și vespii încă se adună la pomele cele dulci. Și pe cum vespele mai bine móre, decât să-și scôtă acul, cu care a împuns, așa nu încetéză nici calumniatorul a împunge.

Sunt ômeni, a căror fapte și maniere nu sunt vrednice de laudă, ômeni antipatici și respingători. Dar nu-i osîndi în pripă. Cine ar pnté, să spună, cât au ciocănit sôrtea și ômenii pe inimile lor, până i-au făcut așa de înderătnici, respingători și uricioși, cât toți se feresc de ei!

Prețul adevărat, prețul intern al unui om nu poți să-l cuprinzi într'o ôră scurtă, nu cu prilejul unei conveniri și conversări superficiale. Trebuie adecă să scii, că naturile nobile sunt nepăsătoare față cu lauda ori osînda lumii. Ele nu doresc lauda lumii, nici nu se tem de osînda lumii. Era lumea chiar pentru nepăsarea acesta a lor le este vrășmașe. Ea nimica nu iértă mai cu greu, decât aceea, că ôre cine nu o bagă în samă și nu se lasă, ca ea să înrîureze asupra lui.

Cu toate acestea e vrednic de compătămire acela, care în toate lucrurile sale întrebă: „Ce vor dice la asta ômenii?”

Ce-ți pasă ție de judecata ômenilor, când scii, că ea se îndreptă numai după formalități? Întrebă-te mai bine dicând: „Ce va dice la asta Dumnezeu?”

Nu băga decî în samă judecata lumii. Adu-ți aminte, că și Isus a desprețuit judecata lumii, aceea judecată, carea l-a hulit și l-a desprețuit.

Chiar și înțeleptii pagani găsia, că e perfect acela, care desprețuesce desprețul lumii. Un orator vedând, că-l aplaudéză.

totuși ei învinuesc pe catolici, că ar fi ini-
mici ai libertății. Nu libertatea, ci abuzul
de libertate îl combat catolicii.

Spania.

Cabinetul Sagasta și-a dat dimisiunea,
care a fost și primită din partea re-
ginei-regente. Causa retragerii cabi-
netului Sagasta este divergența de păreri a
ministrilor cu privire la delictele de presă
comise în contra armatei. Ofițerii și
împreună cu ei și ministrul de război
poftesc, ca aceste delict să fie judecate
de către tribunalele militare, pe când
tribunalul suprem s'a pronunțat pentru
judecarea tuturor delictelor de presă în-
aintea curții cu jurați. Ministrul de
război a pretins în consiliul de ministri,
ca judecarea asupra vătămărilor armatei
să se străpună prin ordinațiune mini-
sterială în sfera de competență a tri-
bunalelor militare. La această pretensiune
s'a opus ceilalți ministri, și astfel s'a
născut disensiuni în sinul cabinetului,
cari l'au constrins, să abdică. Probabil,
că era Sagasta va fi auctorizat, să com-
pună noul cabinet.

Generalul Martinez-Campos a fost
numit comandant suprem preste garni-
sona din Madrid. El încă sprijinesce pe
Sagasta în compunerea cabinetului.

Regulament

*pentru esamenale de calificățiune, cari se țin
la institutul preparandial român gr. cat. din
Blaș cu învățătorii și învățătoarele dela școlile
poporale elementare române gr. cat. din archi-
diecesa gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.*

§. 1.

La institutul preparandial gr. cat. din
Blaș în înțelesul dispozițiilor cuprinse în
§-ul 102 Art. de lege XXXVIII din anul
1868 se ține de ordinar odată pe an, la finea
anului școlastic, esamen de calificățiune do-
centală pentru școlile populare elementare.

§. 2.

La depunerea esamenului de califică-
țiune se pot insinua:

a) Toți aceia, cari au absolvat întreg
cursul preparandial de trei ani și au prac-
ticit ca învățătorii un an sau cel mult doi;
c) acei indiviși, cari s'au pregătit pe
cale privată pentru cariera de învățătorii (§
103 Art. XXXVIII ex 1868).

§. 3.

Cei ce au absolvat întreg cursul pre-
parandial și doresc a se supune esamenului,
au să-și înainteze cererile lor la Ordinariatul
mitropolitan, instruindu-și-le cu următoarele
documente: a) Estras matricular de botez;
b) atestat de purtarea morală; c) testimoniū
despre absolvarea cursului al III-lea prepa-
randial (dacă cursul complet a fost numai de
trei ani), și d) atestat despre praxa de un an.

§. 4.

Tot Ordinariatul mitropolitan au să-și
așternă cererile lor și aceia, cari s'au pre-
gătit pe cale privată; aceștia înse pe lângă
atestatul amintit în §. 3 punct d) au să mai
producă și astfel de documente, prin cari au
să dovedescă:

a) Că au implinit anul al 19-le al etății
(la femei al 18-lea);

b) că și-au câștigat acea calificățiune
premergătoare, ce o pretinde §-ul 86 și 108
Art. de lege XXXVIII ex 1868 dela cei ce
doresc, să fie primiți în preparandie.

(Dela bărbați se poftesc, să fie ab-
solvat clasa a IV-a a vre unei școle medii
ori civile sau școla poporală superioară, ér
dela femei clasa a IV-a a școlei civile ori
superioare de fete sau școla poporală su-
perioară.)

§. 5.

Cei ce intrunesc condițiunile espuse în
§ 4, sunt datorii înainte de a fi admiși la
esamenul de calificățiune, să facă și esa-
menul de curs din materia propusă în sin-
guraticile cursurilor ale institutului prepa-
randial.

§. 6.

Nu se admit la depunerea esamenului
de calificățiune aceia, cari

a) au fost respinși de două ori dela
acest esamen (§§ 104 și 114 Art. de lege
XXXVIII ex 1868);

b) cari pentru ore careva crimă au fost
condamnați judecătorește;

c) cari au fost eliminați din vre-un in-
stitut de învățămînt pentru ore-și care esces
moral;

d) cari sufer de vre un astfel de morb
sau defect, încât diu cauza acesta nu ar pute
să corăspundă oficiului de docente.

§. 7.

Comisiunea esaminătoare se compune
din inspectorul școlastic archidieceșan, even-
tual alt comisariū mitropolitan ca președinte,
directorul institutului preparandial și corpul
didactic dela acel institut, la cari mai târziu
cu ocaziunea ținerii esamenelor se mai adauge
și inspectorul regesc ca reprezentant al sta-
tului pentru controlarea esamenelor din limba
magiară.

§. 8.

Terminul pentru ținerea esamenului de
calificățiune îl defige Ordinariatul mitropo-
litan și se notifică din partea direcțiunii prepa-
randiale cu 30 zile înainte atât celor in-
teresați, cât și inspectorului școlastic regesc.

§. 9.

Cel ce se insinua la depunerea esame-
nului, are să-și subșternă cererea instruită
conform §-ului 3 respective 4 cu 14 zile în-
ainte de ținerea esamenului; suplicile întrate
mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

§. 10.

Comisiunea esaminătoare se intrunesc
cu 10 zile înainte de terminul fixat pentru
începerea esamenelor de calificățiune, și se
pronunță asupra admiterii ori neadmiterii ce-
rerilor întrate. Cererile neadmise le sub-
șterne Ordinariatul mitropolitan spre deci-
dere finală.

Cu ocaziunea reașternerii acestor ce-
rerii comisiunea esaminătoare își espune mo-
tivele, pentru cari s'a pronunțat contra ad-
miterii respectivelor cereri, și eventualminte
mai adauge și opiniunea, dacă respectivii
suplicanți sunt a se respinge definitiv ori
dără ar fi să se oblige mai întâi la depu-
nerea esamenelor de pe toate cursurile prepa-
randiale, eventual de pe cursurile, de pe
cari nu au încă esamen.

multimea, s'a oprit și a întrebat: „Dăr am
dis vre-o nebulie, de mă aplaudați?”

Nu mai suflete puținele au lipsă întru
tote de aprobarea altora.

Flecărirea e unul dintre vițiile cele mai
rafinete. Unde vre ea să bage vină, acolo
începe, să laude. Preamărește mai întâi
succesele și virtuțile unuia ori altuia. Asta
vre să fie un fel de arvună petru critica, ce
va să urmeze. Nici nu dai de veste, și și
auzi deja, cum glasul se schimbă trecând în
mol și dicend cu un fel de aromă dulcamară:
„De n'ar fi înse . . .” Și așa s'a făcut trecerea
la insultă și la calumnie, și acesta află acum
credemint cu atât mai ușor, cu cât a succes
mai bine laudei premergătoare, să amăgăscă.

Dacă arunci și numai așa în trecut o
privire mai adâncită în conversarea socială a
omenilor, o, câtă minciună și înșelăciune poți
să vezi acolo!

De darul graiului, pe care ni-l-a dat
Dumnezeu, pentru ca să-l laudăm și
să-l preamărim, noi abuzăm, pentru ca
să vătămăm pe Dumnezeu, să ne ascundem
simțemintele, să înșelăm și să păgubim pe
deapropo. Poate să fie ore ce mai urit ca
minciuna, larva aceea a sufletului, carea cu
rânjirea sa reuțăciasă provocă grăză în sufle-
tele iubitoare de adevăr?

Sunt omeni, căroa li-se pare, că așa o
minciună mică din nevoa nici nu e păcat, și
ei rostindu-o nutresc credința, că sunt deplin

desvinovațiți, dacă își pot forma macar și
numai o umbră de convicțiune, că prin minciuna
aceea au zădărnicit vre un scandal ori vre-o
supărare mare. Înse întreb, ce s'ar face din
maiestatea lui Dumnezeu și din dreptul dea-
propoelui, dacă noi ne-am însuși dreptul de a
pune minciunile pe cumpănă și de a dice, că
minciuna asta e mare, ér cealaltă e mică?
E prea adevărat, că nu ești silită, să spui
totdeauna tot, ce știi, dar adevărat e și aceea,
că în totă lumea nu există împrejurare, carea
ar pute să facă din minciună un lucru iertat.

Așa dară să nu spui tot, ce știi; să nu
știi tot, ce cetesci; să nu crezi tot, ce auzi;
să nu faci tot, ce poți.

E datorința ta, să înfrunți ori ce calumnie
și minciună, și unde nu o poți face acesta
de a dreptul, acolo ești dator, să schimbi
după putință prilejul de a păcătui într'un
prilej de a sevărși o faptă bună. Veți schimba
vorba și veți povești conversarea de pe
drumul cel bătut al vorbelor seci și păgubitoare
pe cărarea lucrurilor serioase și folositoare.

Dar tu suspini și dici: „Cine ar pute
să o facă acesta?”

Ești îți dic, că cu ajutorul lui Dumnezeu
și cu puțină energie a voinței vei pute să
o faci și acesta. Dar dacă vei mai adauge
la acestea și o dosă bunicică din iubirea
deapropoelui?

Al dreptate, când fmi scrii, că n'ai
încătrău, trebuie să ieși parte în intruniri

sociale. Nici nu-ți dic, să fugi de ele. Înse
cercetându-le pune pază gurii tale.

Deunăți am cetit ore unde următorul
recept: Dacă în intruniri sociale ai de a
conversa cu omeni de aceea, despre cari ai
băgat de samă, că ei nu pun nici un preț
pe onorea deapropoelui, atunci pentru ca nu
cumva să cați și tu în același păcat, folosesc
următorul medicament: Iea o uncie de bună-
tate a inimii, o uncie de sinceritate și două
uncii din axioma: „Mătură înainte uși tale
proprii!” mestecă substanțele acestea bine cu
câțiva picuri din balsamul iubirii deapropoelui
în două litre de apă rece de isvor. Dacă
mai topești în mixtura asta încă și un kg din
minunata pulvere, ce se chemă precauțiune,
atunci medicina e gata. Dimineța când te
scolii, să ieși dintr'înșă 5—6 picuri, éră când
poresci în vre-un loc, unde dămne și domni-
șore se adună la cafea, atunci să ieși din
medicina aceea 2 dl.

Mixtura asta e gătită cu mult spirit.
Ești știu înse un medicament cu mult mai
simplu și mai sigur. L-am audiat odată într'o
predică. Dacă-mi aduc bine aminte, l-a aflat
s. Augustin. Medicamentul acela e: „Iubesc
pe Dumnezeu și pe deapropoelui și fă apoi,
ce voesci!”

Te rog, să nu te uresci de povețele, pe
cari ți-le dă în totă dragostea a ta

Anuță.

Concesiunea pentru depunerea acestor esamene o dă Ordinariatul mitropolitan, carele va statori din cas în cas și terminii, în care ar fi să se depună respectivele esamene.

Aceste esamene se vor face de ordină din pătrării în pătrării de an.

§. 11.

Esamenul de curs amintite în §-ul precedent se țin sub presiunea directorului înaintea profesorilor, care propun în cursul respectiv, și se estinde la toate obiectele prescise pentru acel curs în planul nostru de învățământ.

Despre rezultatul examenului se estradă testimoniū în totă forma.

Candidatul numai în acel cas se admite la examenul următoriu de curs, dacă examenul precedent l-a susținut cu succes cel puțin de suficient.

Dacă candidatul obține calculul de nesuficient din un obiect ori cel mult din două, atunci mai înainte de ce ar depune examenul următoriu de curs, face examenul corectoriu din obiectul ori obiectele respective. La cazul înse, când ar fi obținut calculul de nesuficient din mai multe obiecte, atunci se admite la repetirea examenului întreg numai după un an și numai odată.

Taxa fiecărui examen de curs este 20 fl. v. a., care se împart între profesori în raportul obiectelor lor, computându-se pentru director pe lângă partea, ce îi compete ca examinatoriu, încă o parte.

§. 12.

Esamenul de calificățiune este teoretic și practic.

Esamenul teoretic este parte scripturistică, parte verbală, și se estinde la toate obiectele prescise în §§ 88 și 111 Art. de lege XXXVIII din anul 1868 în estensiunea statorită în planul nostru de învățământ.

Esamenul practic stă din propunerea practică.

Nime nu pôte fi dispensat dela nici un obiect de examen.

Escepțiune fac numai singur clericii absoluiți, care se dispensează dela studiul religiunii.

§. 13.

Esamenul de calificățiune se încep cu examenul scripturistic.

La examenul scripturistic sunt a se elabora următoarele operate clausulare:

a) Operat în limba română despre vre un subiect din sfera pedagogiei, din carele să se pôte judeca de o parte cunoscintele gramaticale temefnice ale candidatului, modul său de cugetare, facilitatea de a-și exprima în scris corect cugetele sale; ér de altă parte orientatea sa în pedagogie și în științele ei auxiliare. Timp de lucru 4 ore.

b) Traducere din limba română în limba magiară fără dicționariū. Timp de lucru 4 ore.

c) Traducere din limba germană în limba română cu ajutoriul dicționariului. Timp de lucru 4 ore.

d) Rezolvirea alor două teme de geometrie. Timp de lucru 4 ore.

e) Desvoltarea corectă a cel puțin câte unei întrebări mai mici din sfera științelor naturale și a economiei (la învățătore a economiei de casă). Timp de lucru 4 ore.

f) Desemnarea unui corp geometric ori a unui obiect simplu după vedere, cu mâna liberă și cu umbră. Timp de lucru 3 ore.

g) Probă de caligrafie. Timp de lucru 1 oră.

Pentru statorirea temelor, ce vor fi să se elaboreze, directorul cere dela profesorii examinatorii teme corăspundătore, și anume: pentru operatul din pedagogie și pentru traduceri câte trei; din geometrie 8; din științele naturale și economie (economia de casă) 12—16.

Temele acestea directorul le așterne Ordinariatului mitropolitan cu 5 zile înainte de începerea scripturisticielor. Ordinariatul designază pentru elaboratul pedagogic și pentru traduceri câte o temă, ér pentru elaboratul din geometrie spre liberă alegere 4, pentru cel de științe naturale și economie (economia de casă) spre liberă alegere 6—9, și apoi închiidându-le în plicuri separate le retrimite direcțiunii cu o zi mai înainte de începerea examenului scripturistic. Statorirea lucrărilor de desen și caligrafie se concrede directorului și corpului profesoral.

(Va urma.)

Noutăți.

Din archidieceza. On. Ioan German, preot gr. cat. în Vaia-Cămăraș din tractul protopopesc al Coșocnei, a fost dispus la parochia Filei de sus din protopopiatul Turdeii.

Chirotonire. I. P. S. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi în 17 a. c. a chirotonit de preoți pe clericii absoluiți Ioan Mera și Pompiliu Simoneti. Chirotonirea s'a făcut în biserica catedrală din Lugos.

Numiri. Dr. Iuliu Pescariu, subjude la judecătoria cercnală-criminală din Budapesta, a fost numit jude la tribunalul de acolo.

Ultimul proces de aderință în cestiunea „Replicei” s'a pertractat în 19 a. c. înainte curții cu jurați din Cluș. Întrând înse prescripțiunea cu privire la cei 16 autori și subscriitorii ai aderenței publicate în „Tribuna” din 12 Sept. 1893, urmărirea lor s'a sistat. Fostul redactor al „Tribunei” dl Baltes înse a fost declarat de vinovat și condamnat la 5 luni de carcer acumulat cu cel dictat în 19 Dec. 1894. Așa dară cu o lună va avé să suferă mai mult dl Baltes în urma acestui proces. Din cautiunea „Tribunei” se subtrag 300 fl.

Mulțămite. Neputând mulțami în particular tuturor acelor, care au ținut, să mă mângâie și să-și arete condolențele față de mine participând în număr așa de mare la înmormintarea iubitei mele nepôte Iuliana Roșu, elevă de cl. a VI-a în Internatul Vancean de fetițe din Blăș, vin pe această cale a le aduce ferbintele mele mulțămite. Blăș, 19 Martiu 1895. Ioachim Giuca, paroch gr. cat. în Marcoveț.

Dl Dr. V. Branisco e provocat a-și începe în 30 a. c. pedepsa de 2 ani dictată în procesul „Dreptății” din 28—29 Dec. 1894. Pedepsa o va suferi în carcerul de stat din Vaș.

„Dreptatea” în serviciul străinilor? În Blăș înflorește o reuniune de conșum românescă, care cruță poporul din Blăș și jurdecii de mii de floreni pe an. Reuniunea acesta are o mulțime de inimi, care s'au încercat pe toate căile a o compromite și discreditata, dară fără succes. Casele comerciale, la care li-s'au trimis corespondințe tendențioase, de comună au pus acele corespondințe la locul, ce li-se cuvine. Numai „Dreptatea” din Timișóra a publicat în primul loc al cronicii din Nr. 49 o scire de natură de a instrăina pe Români dela reuniunea de conșum românescă și a-i împinge în brațele comercianților străini. Ca mai ușor să-și ajungă scopul neromânesc, numitul diar își publică scirea tendențioasă sub interesantul titlu de: „Blășul agentură de magiarisare”, și spune lumii, că „conducătorii numitei întreprinderi românesce pörtă deja toate cărțile și corespondința în limba magiară, érá acum cu ocaziunea ultimei adunări generale a trimis acțiunilor bilanț întocmit în limba magiară, convocator redactat ungueresce și pachetate

apoi în plicuri decorate cu firma magiară a prăvăliei”. Săracă „Dreptate”, tea-i făcut organul minciunii. Noi, care locuim în Blăș și cercetăm zilnic prăvălia Reuniunii de conșum, scim sigur, că cărțile și toate agendele, sau daraverile, — cum îi place „Dreptății” a le numi, — și-le conduce reuniunea numai în limba română. Corespondința cu firmele străine se pörtă mai ales în limba germană, dară acolo, unde înțeleg românesc, atât în Budapesta, cât și în Viena, se scrie românesc. Convocatoriul la adunare a fost redactat numai românesc, érá nu ungueresce, cum afirmă corespondentul „Dreptății”, bilanțul s'a întocmit românesc, — despre ce cu multă perfidie tace corespondentul „Dreptății”, — dară fiindcă are să se înainteze la tribunal, s'a publicat după originalul român și traducerea magiară; așa o fac acesta și alte asociații, p. es. „Albina”, „Patria”, „Arieșana” etc. Plicuri e drept, că sunt în toate limbile; în Budapesta și Viena se trimit mai ales plicuri cu înscriere unguerescă și germană, dară acesta-i o necesitate, la care și diarul politic-național „Dreptatea” se plécă tipărind în fruntea sa: „Temesvár, Festung, Zápolygasse.” Și cu toate acestea nimenui nu i-ar trece priu minte, să afirme, că „Dreptatea” ar fi o agentură de magiarisare în Timișóra. Cei ce au înființat și conduc Reuniunea de conșum din Blăș, de sigur au mai mult interes de binele și prosperarea poporului român, decât famosul corespondent al „Dreptății”, care sub masca naționalismului se încercă a compromite o instituțiune salutară și cu caracter românesc. „Bagsamă va fi având interese” particulare, „să o facă acesta”. Nu ne putem mira în de ajuns, ce a înduplecat pe organul național „Dreptatea” a comunica acea corespondință tendențioasă și plină de neadevăruri. Său döră și ea crede, că face serviciul cauzei naționale suspiciunând pe unii și pe alții? — Așteptăm, ca „Dreptatea” fără amânare să rectifice deplin scirea neesactă comunicată în Nr. 49 și să nu umble nistificând lucrul folosindu-se de frase vagi și cu două înțelesuri, ca în rectificarea virită în mijlocul cronicii din Nr. 56. O așteptăm acesta atât în interesul adevărului, cât și în al reputațiunii, de care s'a bucurat „Dreptatea” până acum în Blăș. „Dreptatea” să nu fie nedreptă și ostilă față de o întreprindere românescă, nici să nu se pună în serviciul străinilor din Blăș!

† Br. Schorlemer-Aist, unul din fundatorii și cei mai valoroși susținători ai partidului „Centru” din parlamentul german, a reposat la 17 a. c. în Münster.

Kossuth candidat de deputat. Alegătorii independențiști din cercul electoral Tapolca în comitatul Zala au oferit lui Kossuth Ferencz mandatul de deputat dietal devenit vacant prin mörtea fostului deputat Csigo Pál. Kossuth a primit oferirea și în septemăna viitoare va călători la alegători spre a-și desvolta programul.

Procesul socialistilor dela Hólmész-Vásárhely s'a terminat în 16 a. c. cu condamnarea la o parte dintre acușaiți. Anume conducătorul agitațiunilor socialiste Szántó Kovács János a fost condamnat la 5 ani de carcer și 500 fl. amendă, ceilalți au fost osindiți la carcer de câte 8 zile până la 2 ani și suportarea speselor procesuale în sumă de 448 fl.

Comună revoltată. Locuitorii din comuna Alhó în comitatul Vas cu nici un preț nu voesc a solvi darea de conșum impusă încă de Wekerle pe vinul de mere. Acestă dare e de 1 fl. 60 cr. pe hectolitrul de must de mere, care vindot abia merge hl. cu câte fl. 1.50—1.60, așadară e mai mare darea decât prețul vinului. O cauză, pentru care se opune poporul cu forța la incassarea acestei dări, este, că cu ocaziunea alegerii de deputat au fost provocați, să voteze pentru ministrul de agricultură Festetics. Poporul și-a ținut cuvintul și a votat pentru ministru, dară acesta ca și cei mai mulți deputați curând după alegere și-a uitat cu totul de miseria și dorințele alegătorilor săi.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

F.

Suprimarea episcopatelor sufragane și nimicirea puterii arhieresci a mitropolitului.

Motivul suprimării episcopatelor românești sufragane prin calvinii. Calvinii din Ardeal și de aici când s'au rupt de biserica catolică, din tot ce avea această biserică, nimic n'au urtit mai mult ca ierarhia ei, cu toate că și fără voe, inconștii au ținut în biserica lor și mai departe destule elemente ierarhice catolice.

Aceea a fost cauza, de mai întâi calvinii au denegat ascultarea Papel dela Roma, după aceea mitropoliților și episcopilor catolici.

Denegarea acesta a ascultării de treptele mai înalte ierarhice înseamnă a fost numai latura negativă a renașterii calvinesci. Și dacă biserica calvină ar fi rămas numai pre lângă latura aceasta negativă, de mult s'ar fi nădușit în anarhie. Vrând nevrând au fost forțați de înșăși firea lucrului să cugete și ei la o nouă organizare biserică.

Ierarhia catolică înseamnă să o primescă nici de cum, să treabuită să-și îndrepte privirea în altă parte. Și fiindcă cam pretutindeni monarhia și puterea de stat au ajutat lățirea protestantismului și calvinismului, nu e mirare, că cu puține excepțiuni organizațiunea politică a statelor, în cari s'a lățit calvinismul, a avut o influență nu puțină asupra organizațiunii bisericești calvine.

Pentru studiul nostru nu are valoare și nu e de interes decât organizațiunea bisericești calvine din Ardeal.

Ardealul formase o unitate geografică și lungu timp și o unitate politică. Unitatea aceasta geografică și politică a servit bisericești calvinesci din Ardeal de cel de întâi îndreptariu în organizațiunea biserică.

Precum Ardealul formă o unitate geografică și politică, așa au aflat calvinii din Ardeal cu cale în lipsa altui îndreptariu, ca și biserica lor să formeze o unitate biserică. Și precum în fruntea Ardealului civil era unu singuru principe, așa au aflat cu cale, ca și în fruntea bisericești calvinesci din Ardeal să fie unu șinguru capu, sau unu singuru superintendentu sau episcopu.

Idea aceasta o ar fi putut realiza calvinii din Ardeal după îndreptariul catolic și orientălu punându în fruntea bisericești lor unu esarcu sau unu mitropolitu, și sub elu mai mulți episcopi. O atare organizare înseamnă era ierarhia catolică, pre carea ei o uriau tare multu ca pre una, carea după părerea lor nu se unia cu „libertatea creștină“ cum o înțelegeau ei.

Imitându deci calvinii de o parte Ardealul geografic și politic, de alta încunjurându ierarhia catolică, au rămas pre lângă unu singuru superintendentu preste o singură unitate până în ziua de astăzi. Și unitatea aceasta și-o au păstrat până astăzi chiar și față cu calvinii din Ungaria, cu cari nu au nici o logatură organică, și încă unitatea aceasta și-a câștigat la ei unu nimb de sancțitate, și am pute dice mai valoare de dogmă.

A fost deci unu lucru firescu, că în timpurile, când calvinii au cercat să calvinescă biserica românească din Ardeal cu ori ce prețu, pôte întâi și mai întâi au dat lovitură de mörte organizațiunii mitropolitane a bisericești românești omogene cu cea catolică, carea le era nesuferită, prin aceea, că au suprimat episcopatele sufragane, ca așa apoi mitropolitul româneșcu, pre care ei îl numiau și superintendente, să fie singuru în Ardeal ca și superintendentele lor.

Acesta este motivul suprimării episcopatelor sufragane românești din Ardeal prin calvinii.

Episcopatele sufragane românești din Ardeal nu s'au stinsu din cauza miseriei. S'ar pute dice, că miseria cea mare a episcopatelor românești încă a fost cauza, de au pierit în Ardeal toate episcopatele românești afară de mitropolia din Belgrad. Și miseria aceasta se vede mai mult de acolo, că episcopatele românești din Ardeal erau mai cu samă pre sate împotriva dispozițiilor espres ale Pravilei, carea nu permite episcopilor să șadă nici în opide mici sau țirgușore, ci potesc să șadă numai în cetăți, ca să nu scadă vađa demnității episcopesci. ¹⁾

Dacă dară episcopii românești din Ardeal au ședut mai cu

¹⁾ Can. 6 dela Sardica.

samă pre la sate, atunci acesta între altele s'a întâmplat și pentru că au fost de totu miseri, și ca atari scaunele lor ușor espuse perim.

Pre lângă toate acestea înseamnă nu trebuie să uităm, că stare bisericești românești în Ardeal nici când în timpurile vechi au fost splendidă nici în o privință. Dovadă destul de lămurită este înșăși lipsa tare simțită de urme istorice despre viața ei în acele timpuri.

Dela desbinarea foșiană încöce o decădiță tare tristă a căprinsu întreaga biserica resăritului. Și urmările decădiței le-a purtat și biserica românească din Ardeal. Cu toate acestea pre lângă totă miseria ei și-a susținut mitropolia și câteva episcopate sufragane până pre timpurile principilor calvinesci. Atunci înseamnă odată disparu toate ca și cum n'ar mai fi fostu, și rămâne singura mitropolia din Belgrad.

Dacă dară pre lângă totă miseria episcopatele românești din Ardeal s'au susținut până la epoca calvină, atunci totă perire lor este o enigmă, dacă perirea nu o esplicăm din influența presiunea calvină. Căci dacă până la epoca calvină miseria nu le-a nimicită, atunci de ce le-a nimicită miseria numai când s'a început despotismul calvinescu asupra bisericești românești din Ardeal?

Dacă cunoșcem înseamnă intensitatea presiunii calvine asupra bisericești românești din Ardeal, atunci nu ne vom mira, că episcopatele românești au perit așa iute și așa fără urmă.

Se vede intensitatea aceasta a presiunii calvinesci tare limpede din împrejurarea, că sub principi calvinesci al Ardealului superintendentele calvinu avea jurisdicțiune asupra tuturor bisericești românești din Ardeal. Vorbesce despre lucrul acesta unu decret alu principelui Mihail Apafy dela 1674 în chipul următoriu:

„Prinții cei dinaintea noastră . . . au ținut obiceiul acesta, că pișpecul celu de legea noastră (adecă cea calvină) să aibă grije și îndrepte greșelile, ce s'ar face în bisericile cele românești, care obicei ținându-lu și noi amu voit și amu rinduitu, ca domnia lu de cinste pișpecul Tisabécsi Gáspár să aibă grige de toate bisericile românești cele de sub stăpânirea noastră, și să le ocărmească după cunoștința sufletului său, îndreptându greșelile dintr'însele. . . Dreptu aceea credincioșirei vöstre milostivesce și cu deadinsulu ei poruncim, ca să nu lăsați de a merge înaintea numitulu Domnulu pișpecul celu ortodoxu de legea noastră calvină Tisabécsi Gáspár, ori cându var chema macar la ori ce locu, făcându elu visitațiile sale: altminteru adevăratu, că carele se va împotrivi vöi, orinduelu și poruncii cei după scriptură, de pedepsă nu voru scăpa. ¹⁾

Din decretulu acesta se vede, că încă sub principi cei dinaintea de Apafy superintendentele calvinu avea în biserica românească dreptulu „să îndrepte greșelile“. Sub „greșelile“ aceste se înțelege întâi și mai întâi totu ce nu era calvină. Și calvină nu era de loc organizațiunea bisericești românești cu unu mitropolit în frunte, era sub elu cu mai mulți episcopi sufragani, căci semena prea multu cu organizațiunea ierarhică catolică.

Cătu de ușor a putut superintendentele calvinescu provădu cu o putere așa mare asupra bisericești românești să suprimă miseriile episcopate sufragane românești din Ardeal! N'a avut lipsă decât pre bieții episcopi românești să-i ignoreze pre toți afără de mitropolitul, și scaunele lor curându au încetat.

Corect espriam lucrul acesta istoricul Petru Maior cându dice:

„Fiindu obicei după legea calvinilor a cunoșce numai unulu mai mare preste protopopi și preste celalaltu cleru în totă țara Ardealulu, pre care-lu chema superintendente, principii și mai marii calvinii fiindu, și în legea Românilor numai pre arhiepiscopulu din Belgrad ilu cunoșcea mai mare preste protopopi și preste celaltu cleru. De unde episcopii, cari mai erau, nu-i socotiau fără ca prânice protopopi, și vedându-se urgisiți și asupriți, umblau ca pre sub pământu.“ ²⁾

Și cumcă episcopii sufragani în adevăr „umblau ca pre sub pământu“ în perioada calvină, până cându și instituțiunea lor s'a stinsu cu totul, se vede din articolulu 11 alu dietei transilvane dela Clușu din 1655, care spune, că episcopii românești erau ömeni fără reședință, va să dică umblau prin țară din unu loc în altulu.

¹⁾ Georgiu Șincai »Cronica Românilor« în anul 1674 după originalulu dela Petru Bod »Vita superintendentis Gaspari Tiszabetsi«. Cf. T. Cipariu »Archiv pentru filologie și istorie« pag. 575.

²⁾ »Istoria bisericești Românilor« pag. 163.

„Ocurându și plângerii de acele“ țice acestu articolu dietalū cu episcopii românești câte odată se amestecă și în lucruri, ce nu se pot face de ei, și pedepsesc cu nedreptul pe nobilii de confesiunea loră, și pre iobagi; eră dacă ore cine voesce a le face procesu, nu le pôte face forulū, deorece suntū omeni fără de reședință, — se decide, ca celū vătămătu să pôtă alege după placū saū tabla saū comitatulū spre acuzarea vlădicilorū acestora, și cândū ar cere așa meritulū lucrulū. dela comitatū să pôtă strămuta procesulū la tablă, numai câtū vladica usque ad litis eventum, să depună 200 fl. cau-tiune.“¹⁾

Originalulū ungurescū întrebunțeză numai cuvintulū „Vladika“ în singulariū, din ce s'ar vedé, că articolulū acesta dietalū nu este îndreptatū în contra episcopilorū sufragani, cari erau mai mulți, ci numai în contra unū singurū, care era mitropolitulū. Și așa din articolulū acesta nu s'ar puté dovedi nimicū în favorulū asistenței mai multorū episcopi sufragani, cari după Petru Maiorū „umblau ca pre sub pământū“. Și de acésta părere suntū și unii din scriitorii nostri.²⁾

Înse în articolulū de sub vorbă se țice apriatū, că episcopii aceștia erau omeni fără de reședință. Mitropolitulū românescū din Ardélū înse pre timpurile acele nu era omū fără reședință, ci țel avea reședința sa în Belgradū, unde avea și scaunū de judecată.

Se vede acésta din condițiunea XIII pusă de principele Georgiū Rákotzy mitropolitulū românescū din Ardélū Simeonū Ștefanū la anulū 1643. În condițiunea acésta dispune principele Rákotzi, că mitropolitulū românescū cu ocașiunea visitațiunii canonice laolaltă cu protopopii adjuncti să decidă cauzele mai grave. Dacă înse ore careva dintre litiganți nu va fi mulțămītū cu decisiunea acésta „eandem maturius revidendam ad sedem judiciariam Albensem Vladicæ ejusdem per viam appellationis provocare valeat.“³⁾

Dacă acum mitropolitulū românescū din Ardélū avea în Alba-Iulia scaunū judecătorescū recunoscutū și de însuși principele calvinū, atunci în Alba-Iulia avea mitropolitulū și reședință, și așa nu se pôte țice, că era omū fără de reședință. De unde vlădicii aceia, cari după articolulū dietalū de mai susū erau omeni fără reședință, nu erau alții decâtū episcopii sufragani mitropolitulū din Alba-Iulia, cari ignorați și desconsiderați de calvini, ce încă-

¹⁾ Archivū pentru filologie și istorie de T. Cipariū pag. 436. În originalū, cu ova variațiuni neesențiali în »Compilatae constitutiones« P. I. Art. IX.

²⁾ Ioanū M. Moldovanū în »Archivū pentru filologie și istorie« de T. Cipariū pag. 578.

³⁾ Petru Maiorū »Istoria bisericii Românilorū« pag. 75.

lecarū deja asupra bisericii românești, nu mai avea nici scaunū stabilū și reședință ori câtū de modestă, ci umblau în adevărū precum țice Petru Maiorū „ca pre sub pământū.“

* * *
Timoteū Cipariū despre episcopatele sufragane Mitropolitulū Belgradulū. T. Cipariū numără în Ardélū și Ungaria 12 episcopate sufragane mitropolitulū Belgradulū.

Aceste suntū următorele:

1. Beiușū în Ungaria.
2. Bistra în Transilvania în comitatulū Turda-Arieșiū.
3. Făgărașū.
4. Felécū în comitatulū Clușulū.
5. Galațū lângă Făgărașū.
6. Gioagiū în comitatulū Albei.
7. Maramurēșū.
8. Murēșana în Ungaria la Csanád.
9. Oradea mare.
10. Sătmariū.
11. Silvașū în Transilvania, comitatulū Huniadoră.
12. Vadū în Transilvania în comitatulū Solnocū Doboca.¹⁾

Documentele, din cari probéză esistența episcopatelorū acestora nu suntū înse nici pre de parte de așa, câtū să putemū țice că esistența tuturorū este deplinū doveditā. Acésta o recunōșce și T. Cipariū, cândū înainte de a înșira catalogulū de mai susū, susține că: „sufraganiū acestuia (a mitropolitulū Belgradulū) nu se sciū anumitū.“²⁾

Ca să ne putemū deci forma o idee corectā despre episcopatele aceste, este de lipsă să le împărțimū în patru clase, și anume:

1. În clasa întâiā punemū episcopatele acele, a cărorū esistență putemū să țicemū, că este de ajunsū probatā, deorece despre esistența lorū avemū dovedii positive.
2. În clasa a doua punemū episcopatele, a cărorū esistență nu este de ajunsū doveditā, fiindū că documentele, ce le avemū despre ele, nu suntū destulū de limpeđi.
3. În clasa a treia punemū episcopatele acele, despre cari cu probabilitate putemū țice, că n'au existatū, fiindū că documentele, cu cari s'a cercatū a se dovedi esistența lorū, vorbescū probabilū despre altū episcopatu.
4. În clasa a patra punemū episcopatele acele, cari au fostū proprie numai mănăstirii călugăresci. (Va urma.)

¹⁾ »Acte și Fragmente« pag. XIII.

²⁾ Totū acolo pag. XII.

Lourdes înaintea forulū științei.

De prof. Dr. I. Ackert.

(Continuare.)

Ioana Gasteau s'a vindecat în 10 August 1892. Acésta este una dintre vindecările cele mai însemnate din Lourdes. Dr. Boissarie tractă deosebit în cartea sa morbul și vindecarea ei. Cărnirea osului spinării, tuberculosă în plămâni, bóla așa numitā Pott, abscese ș. a. o aduseră după mărturisirea protocolulū medicilor într'o stare așa de ticălosă, cât au trebuit să i-se spună cuvintele: „Copila mea, abdi de ori ce sperare de a te vindeca!“ În Paris birjarul trebui să încunjure toate stradele mai rău pardosite și mai adese ori să opréscă calul pentru a cruța spinarea strîmbatā a pacientei. Pe tren dînsa zăcea întinsă pe un pat. În Lourdes ea fu dusă pe un pat portativ la grotă. În 20 August pe timpul procesiunii cu s. Eucharistie se țidică fără de veste și porni pe jos singurā la grotă. Mamă-sa, carea o însoția, tocmai în acel moment își întorșe privirea din întâmplare în altă parte. Ce surprindere currinse pe biéta femeie, când vedū patul gol și pe fată-sa cu trupul îndreptat mergēnd pre grotă. Ioana Gasteau se ținea de paochia Iubitei Nōstre Matrōne a Învingerilor în Paris și locuia în apropierea acestei renumite bisericii de peregrinaj. Ea mult s'a

rugat acolo pentru însănătoșarea sa cătră Preacurata Fecióră. În anul trecut dînsa se presintă în bureaul medicilor. Ioana este o tinéră de 19 ani, înaltă, svelță și de o frumșetă, în care se reoglindezá curățenia sufletulū ei. Ea este îmbrăcatā de tot în negru și pōrtă vesmintele Postulantelor ordulū Dominicanelor. Din deosebite părți i-se puseră întrebări. Istétā și modestă răspunse ea la tōte acelea. De doi ani se bucură de sănătate deplinā și este deja așa de tare, cât se pôte supune pretensiunilor severelor reguli ale S. Dominic.

Numēroșe sunt casurile de îmbunătățire a sănătății. „Îmi merge mai bine!“ Acésta de nenumērate ori o pot ađi medicii. Bureaul de constatare înse cu de acestea nici nu se ocupă. Un prunc fu adus de ai lui înaintea comisuniū; ei erau de părere, că băétul este mântuit de suferințele sale. „Copilul nici vorbă să fie vindecat!“ observă presidentul. „Să trecem la alții!“

Dintre vindecările radicale din peregrinajul din anul trecut au supus medicii observărilor sale 60 de casuri. Dar nu toți cei vindecați se presintă medicilor. Pe unul ori două casuri înregistrate de bureau se vin 3—4, cari nu i-se făcură cunoscute. Obligămīt firesce că nu există pentru nimenia de a se presenta comisuniū. Unii o țin

acésta de superfluă, alți vindecați se abțin dela acésta din considerații de ale pudiciei ori sunt de acea părere, că morbul și vindecarea lor, deși pentru ei subiectiv sunt de cea mai mare însemnătate, totuși sunt de așa, cât nu e de lipsă a fi supuse comisuniū medicale spre esaminare.

Spre completare mai înșirăm încă unele casuri de vindecare, cari se întâmplară cu ocașiunea ultimulū peregrinaj și fură esaminate în bureaul medicilor.

Charles Wiot este deja amintitul prunc vindecat, care Joi în 23 August mergea în triumf după s. Eucharistie, purtat pe umeri de îngrijitorii de morboși. El este fiul unū temnițar din Paris. De când era de 5 ani, îl chinuia matricea de picioré (coxalgie). Ca să se pôtă mișca, avea lipsă de două cărji, ori trebuia să se tiră pe patru. Cei mai abili medici, între cari Dr. Lortat-Jacob, nu fură în stare a vindeca pe acest băét. El în urma suferințelor sale era aproape totdeauna foarte trist. În societatea unū amic veni ei în anul trecut la Lourdes.

În 23 Aug. se afla înaintea piscinelor tocmai în acea oră, când se purta S. Eucharistie priutre rîndurile morboșilor și ologilor, și când mulțimea, ce se ruga, reprezenta una dintre cele mai răpitoare scene de neclătită credință, descrise de noi deja mai înainte.

Credința exprimată în exclamarea „Dămine, vindecă pe morboșii noștri! Îsuse, lasă pruncii să vină la Tine!” părea că voește a da năvală asupra cerului. După cum este datina în Franța la procesiuni, și Charles Wiot ca ceilalți copii voia, să se apropie de baldachin și să sărute picioarele mon-stranței. Inse cu cărjile și cu bolnavele sale picioare îi era imposibil a o face acăsta printre mulțimea cea mare. Deja voia să renunțe la acăsta, când un purtătoriu de morboși, martor ocular al silințelor lui ne-succese sări spre el, îl luă dimpreună cu cărjile lui în brațele sale și-l duse la baldachin. În acest chip pruncul olog își putu îndestuli evlaviósa sa dorință. El își apăsă buzele pe piciorul mon-stranței, și abia își ridică capul, când deodată se desfăcu dintre brațele purtătorului său lăsând în mâinile lui numai cărjile sale. Și etă, ologul merge singur fără cărje și fără ajutoriu. Poporul, care a fost martorul vindecării, striga: „Osanna!” pe când Fiul lui David, care cu adevărat era de față în Sacrament, își continua calea, arătând încă multora asemenea casuri de binefacere; și cu resunetul de mulțămită a lor se amesteca al celorlalți, cari strigau: „Dămine, vindecă-mă și pe mine! Vindecă pe morboșii noștri!”

În bureau se cetiră mai întâiu certificatele medicale, în sensul cărora „Charles Wiot pătímia de o aprindere de óse trecută în coptură, ce mai era în legătură încă și cu înțepenire (ankylose) și scurtarea piciorului”. Din cercetare rezultă, că coxalgia dispăruse de tot, starea anatomică a piciorului inse rămase aceeași, din care cauză copilul schiopa încătva. Mai târziu se producea înaintea soților săi cu săriturile cele mai cutezate.

Eugenie Brisset, din diecesa de Orleans, era depiîn surdă. După ce se rugă înaintea grotei, își recăpătă auzul, așa că la o distanță de dece centimetri auzia bătăturile unui orologiu de buzunariu.

Angela Masson din Montargis de 15 ani suferia la genunchi de rodere de os și de fistulă. În timpul călătoriei sale la Lourdes ranele îi curgeau, schimbările îi erau pline de puroi. Cufundată în apa grotei, îndată simți, că ranele încep a i-se încheaga. Ea numai decât părăsi piscina și fără nici o greutate merse cu procesiunea. Medicii trebuiră să constate, că ranele ei sunt uscate și deja vindecate. (Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vinzare:

Euchologiu

edițiunea a doua, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Formată 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețulu nelegatú fl. 2.80, éia legatú în pele tare fl. 3.80.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericei românesce unite, studiú apologeticú din incidentulú invective-lorú „Gazetei Transilvaniei” și a diui Nicolaú Densuşanú asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețulu 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețulu 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Pregătire la mórte. adecă considerațiunilú asupra maximelorú eterne folositoare tuturorá pentru meditare și preoțilorú spre a predica, de *Alfonso Maria de Liguori* Doctorú alú Bisericei. În versiune românescă de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blașiú 1893. Tipografia Seminariului archidiececanú. Opolú are 425 p. în 8° micú. Prețulu 80 cr. Editura societății.

Triodú, crudo fl. 6.50, legatú în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologeriú, crudo fl. 2.80, legatú în piele fl. 3.80.

Apostoleriú, folio, crudo fl. 4.40, legatú în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Posta redacțiunii. M. O. D. N. S. în *Lippó*. Abonamentul de 6 fl. l-am primit cu mulțămită. Trimiterea de cuite separate ne causéză prea multe spese, ce ni-se par de prisos. Pentru rațiunilú servece ca document suficient *receptisa postală*.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 660—1895.

(12) 2—3

Escriere de concurs.

Din fundațiunea *Vanceană* numită „Cassa archidiececană” în înțelesul §-lui 9 din literile fundațiunilú ale acelei fundațiunii cu terminul de 21 April n. 1895 se escrie concurs:

1. La un ajutoriu de 40 fl. v. a. pentru un invătăcel de măiestrie, care în anul acesta 1895 se va face sodal.

2. La 4 ajutóre de câte 25 fl. v. a. pentru 4 invătăceli de măiestrie.

Doritorii de a câștiga aceste ajutóre vor avé până la terminul de mai sus să-și trimită rugările la Consistoriul archidiececan

gr. cat. din Blaș provădute cu următoarele documente:

a) Carte de botez, din care să se vadă, că sunt fi ai Archidiecesei gr. cat. a Făgărașului. Fi de ai celorlalte diecese gr. cat. române numai atunci vor puté concurge, dacă vor dovedi, că sunt români gr. cat. consăngeni sau afiui cu mitropolitul fundatoriú Vancea.

b) Testimoniú de paupertate.

c) Contractul închiat cu măestruilú, la care învață.

d) Testimoniú despre purtare și diligință dela măestruilú, la care învață, și dela parochul gr. cat. local despre purtarea și despre frecuentarea s. bisericei, pe cum și despre frecuentarea școlei de repetițiune.

Blaș din ședința consistorială ținută în 9 Martie 1895.

Ioan M. Moldovan m. p.,
vicariú capitulariú.

Nr. 889—1895.

(13) 2—3

Escriere de concurs.

La un stipendiú de 60 fl. pentru meseriași din fundațiunea fericitului preposit *Constantin Pappalvi* prin acăsta se escrie concurs cu terminul de 10 April st. n. a. c. inclusive pe lângă următoarele condițiuni:

1. La acest stipendiú pot concurge invătăceli români gr. cat. de ori ce meserie.

2. Preferință vor avé aceia, cari vor dovedi, că sunt în legătură de consăngenitate cu fundatorul, și dintre aceștia în primul loc cei născuți în Popfalău, comitatul Clușului.

3. Cererile să fie iustruite cu carte de botez, document dela respectivul măestru, la care este aplicat invătăcelul, și atestat de purtare morală dela respectivul oficiú parochial.

Cererile să se înainteze până la terminul prefipt la acest Consistoriú.

Blaș din ședința consistorială ținută în 12 Martie 1895.

Ioan M. Moldovan m. p.,
vicariú capitulariú.

Nr. 86—1895.

(11) 2—3

Edict.

Fiindcă Silvestru Căprariú gr. cat. din Blaș, de aprópe 3 ani și-a părăsit legiuita sa soție Iuliana născ. Gruța asemenea gr. cat. din Blaș, și nu i-se scie ubicațiunea, prin acăsta este provocat, ca în termin de un an și o di să se prezenteze înaintea subsemnatului oficiú, căci la din contrá procesul divorțial urdit în contrá-i de cătrá soția sa se va pertracta și decide și în absența sa.

Oficiul protopopesc gr. cat. al Blașului ca for matrimonial de I Instanță.

Blaș în 12 Martiú 1895.

Georgiú Bărbat,
adm. protop. gr. cat.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscința pre Veneratulú Clerú greco-catolicú, că precum și până acum iaú asupra-mi gătirea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesc lucrulú de mesariú și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sante, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunóscre deosebită, și tóte mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mă va împărtăși ocasionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú depártările, prin acăsta capacitatea de concurință mi-s'a marítú.

Rugându-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariú 1892

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. bisericesci.

(7) 6—?